

ПРЕПОРУКА бр. Р (2003)13

Комитета министара земљама чланицама

о медијској дистрибуцији информација у вези са кривичним поступцима

*(усвојена од стране Комитета министара 10. јула 2003,
на 848. састанку заменика министара)*

Комитет министара, на основу члана 15.6 Статута Савета Европе,

Сматрајући да је циљ Савета Европе остваривање већег јединства између његових чланица да би се очували и промовисали идеали и начела који су њихово заједничко наслеђе;

Подсећајући на обавезе преузете од стране држава чланица према основном праву на слободу изражавања и информисања које гарантује члан 10. Конвенције о заштити људских права и основних слобода (у даљем тексту « Конвенција »), које представља један од суштинских темеља демократског друштва и један од основних услова напретка друштва и развоја сваког појединца;

Подсећајући да медији имају право да обавештавају јавност захваљујући праву јавности да добија информације, укључујући информације о питањима од општег интереса, на основу члана 10. Конвенције, и да имају професионалну обавезу да то чине;

Подсећајући да права на претпоставку невиности, правично судјење и поштовање приватног и породичног живота по члановима 6. и 8. Конвенције постављају суштинске захтеве који се морају поштовати у сваком демократском друштву;

Истичући значај медијског извештавања у информисању јавности о кривичним поступцима, чинећи превентивну функцију кривичног права видљивом и пружањем јавности увида у функционисање правосудног кривичног система;

Имајући у виду могућност сукоба интереса које штите чланови 6., 8. и 10. Конвенције и потребу обезбеђивања равнотеже између ових права према околностима сваког појединачног случаја, као и контролну улогу Европског суда за људска права у гарантовању поштовања обавеза уговорених Конвенцијом;

Подсећајући, поред тога, на право медија и новинара да формирају стручна удружења, у складу са правом на слободу удруживања које гарантује члан 11. Конвенције, које чини једну од основа саморегулације у области медија;

Свестан бројних иницијатива медија и новинара у Европи за промовисање одговорног вршења новинарског посла, било путем саморегулације, било у сарадњи са државом кроз оквир ко-регулације;

У жељи да промовише јасну дебату о заштити права и интереса у оквиру медијског извештавања о кривичним поступцима, као и да подстиче позитивну праксу у Европи, омогућавајући приступ медија кривичним поступцима;

Подсећајући на своју Резолуцију (74) 26 о праву на одговор - положају појединца у односу на штампу, своју Препоруку Р (85) 11 о положају жртве у оквиру кривичног права и кривичног поступка, своју Препоруку Р (97) 13 о застрашивању сведока и правима одбране, и на своју Препоруку Р (97) 21 о медијима и промовисању културе толеранције;

Истичући значај заштите новинарских извора информисања у оквиру кривичних поступака, у складу са својом Препоруком Р (2000) 7 о праву новинара да не откривају своје изворе информација;

Имајући у виду Резолуцију бр. 2 о новинарским слободама и људским правима која је усвојена на ИВ Европској министарској конференцији о политици масовних комуникација (Праг, децембар 1994.г.) као и Декларацију о будућој политици комуникације која је усвојена на ВИ Европској министарској конференцији о политици масовних комуникација (Краков, јун 2000.г.);

Подсећајући да циљ ове Препоруке није ограничавање норми за заштиту слободе изражавања које су већ на снази у у државама чланицама,

Препоручује владама држава чланица, уз признавање различитости националних правних система у погледу кривичног поступка да:

1. предузму, или, у случају потребе, ојачају све мере које сматрају неопходним за спровођење принципа додатих овој препоруци, у оквиру њихових уставних правила,
2. обаве најширу расподелу ове препоруке и њој додатих принципа, да их у случају потребе преведу, и
3. да са њима посебно упознају судске власти и полицијске службе, као и да их ставе на располагање репрезентативним организацијама правника и медијских професионалаца.

Анекс Препоруке Рец (2003) 13

Начела везана за медијску дистрибуцију информација о кривичним поступцима

Начело 1. - Информисање јавности путем медија

Јавност треба да буде обавештена путем медија о активностима судских власти и полицијских служби. У складу са тим, новинари треба да слободно извештавају и да износе коментаре о функционисању судског и кривично-правног система, при чему примена доле наведених принципа представља једина предвиђена ограничења.

Начело 2. - Претпоставка невиности

Поштовање принципа претпоставке невиности је саставни део права на праведан процес. Према томе, мишљења и информације везане за кривичне поступке који су у току могу се износити или проносити у медијима само ако се њима не повређује право осумњиченог или оптуженог да се сматра невиним до доношења пресуде о кривици.

Начело 3. - Истинитост информације

Судске власти и полицијске службе треба да пружају медијима само потврђене информације и оне информације које се заснивају на разумним претпоставкама. Ако се ради о другом наведеном случају, то треба јасно нагласити средствима информисања.

Начело 4. - Приступ информацији

Када новинари добију информацију на законит начин у оквиру кривичних поступака који су у току, од стране судских власти или полицијских служби, те власти и службе морају ставити на

располагање такву информацију без разлике свим новинарима који улажу или су уложили исти захтев.

Начело 5. - Средства за пружање информација медијима

Кад судске власти и полицијске службе саме одлуче да информишу медије у оквиру кривичних поступака који су у току, оне те информације морају пружити без дискриминације и, кад год је то могуће, то треба да раде овлашћени службеници путем саопштења за јавност или конференција за штампу или сличних дозвољених средстава.

Начело 6. - Редовно информисање током кривичних поступака

У оквиру кривичних поступака од јавног интереса или осталих кривичних поступака који привлаче пажњу јавности, судске власти и полицијске службе би требале да обавештавају медије о својим најважнијим активностима, под условом да то не нарушава тајност истраге нити полицијску истрагу и да не успорава поступак нити омета постизање резултата. У случају дуготрајних кривичних поступака, ово информисање треба да буде редовно.

Начело 7. - Забрана искориштавања информације

Судске власти и полицијске службе не треба да користе информације које се односе на кривичне поступке у току у циљу стицања профита или у било којем другом циљу осим доприношења примени закона.

Начело 8. - Заштита приватности у контексту кривичних поступака који су у току

При пружању информација о осумњиченим, оптуженим или осуђеним лицима, као и о осталим учесницима у кривичном поступку, мора се поштовати њихово право на заштиту приватности у складу са чланом 8. Конвенције. Посебна заштита мора бити пружена малолетним и другим рањивим лицима, као и жртвама, сведоцима и породицама осумњичених, оптужених и осуђених лица. У сваком случају, треба обратити посебну пажњу на штетне последице које одавање информација које омогућавају њихову идентификацију може имати по лица наведена у овом Начелу.

Начело 9. - Право на исправку или право на одговор

Не губећи друге могућности жалбе, свака особа која је била предмет нетачног медијског извештавања или клевете у оквиру кривичних поступака, мора имати право на исправку или одговор, у зависности од околности, од стране датог медија. Право на исправку се може такође искористити и за саопштења за јавност судских власти или полицијских служби која садрже нетачне информације.

Начело 10. - Заштита од пристрасног утицаја

У оквиру кривичних поступака, а посебно оних које укључују, не-професионалне поротнике и судије, судске власти и полицијске службе треба да се уздржавају од јавног изношења информација које носе ризик значајног прејудуцирања на правичност поступка.

Начело 11. - Негативни публицитет пре процеса

Кад оптужено лице може да покаже да је изношење информација изазвало или ће врло вероватно изазвати кршење његовог / њеног права на праведан процес, он/а мора имати могућност за ефикасну судску жалбу.

Начело 12. - Пријем новинара

Новинари морају бити прихваћени без дискриминације и без претходног тражења акредитације за судска саслушања и проглашења пресуде која су отворена за јавност. Они не смеју бити искључени са суђења, осим ако оно није затворено за јавност у складу са чланом 6. Конвенције.

Начело 13. - Приступ новинара судници

Надлежне власти треба, осим ако то није очигледно неизводљиво, да обезбеде новинарима довољно места судницама у складу са њиховим захтевима, не искључујући присуство опште јавности.

Начело 14. - Директно извештавање и снимање у судницама

Директно извештавање или снимање у судницама треба да буде омогућено средствима информисања само ако закон или надлежне судске власти то експлицитно допуштају. Овакво извештавање може бити дозвољено само ако не претставља опасност неоправданог утицаја на жртве, сведоке, супротстављене стране у кривичном поступку, пороту или судије.

Начело 15. - Подршка извештајима средстава информисања

Надлежне власти треба да у догледно време и на обичан захтев ставе на располагање новинарима најаве планираних судских расправа, садржај оптужби и све остале информације које су значајне за судску хронику, осим у случајевима када је то неизводљиво. Новинарима мора бити дозвољено да, без дискриминације, праве или примају копије јавно објављених пресуда. Они морају имати могућност дистрибуције и преношења ових пресуда јавности.

Начело 16. - Заштита сведока

Идентитет сведока се не сме откривати, осим ако се сведок није претходно сложио/ла, ако идентификација сведока није од јавног интереса или ако сведочење већ није обављено пред јавношћу. Идентитет сведока се никад не сме открити ако их доводи у животну опасност или представља претњу њиховој сигурности. Програми заштите сведока се морају строго поштовати, посебно у оквиру кривичних поступака који се воде против организованог криминала или поводом злочина почињених у оквиру породице.

Начело 17. - Медијско извештавање о извршењу судских казни

Новинарима треба омогућити контакт са особама које на одслужењу судске казне, под условом да то не нарушава спровођење правде, права затвореника и затворског особља или сигуност у затворима.

Начело 18. - Медијско извештавање након одслужења судске казне

Да би се лица која су одслужила казну могла неометано поново укључити у друштво, право на заштиту приватности на основу члана 8. Конвенције треба да обухвата право на заштиту идентитета ових лица у вези са претходно почињеним прекршајем за који су одслужили казну, осим ако се та лица нису експлицитно сложила са откривањем идентитета или ако су та лица или њихови претходно почињени прекршаји били предмет јавног интересовања или су то поново постали.

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

Препоруке Рец(2003)13

I. Увод

1. Конвенција о заштити људских права и основних слобода (у даљем тексту названа Европском конвенцијом о људским правима или ЕКЉП) гарантује слободу изражавања и информисања у свом члану 10., право претпоставке невиности и право на правичан процес у свом члану 6. и право на поштовање приватног и породичног живота у свом члану 8.
2. Пружање информација у вези са судским процедурама, а посебно кривичним поступцима, је у складу са правом јавности да буде информисана о темама од јавног интереса, укључујући правду. Право на правичан процес према члану 6. ЕКЉП обухвата отвореност суђења за јавност и јавно проглашавање пресуда. Ту отвореност за јавност могу да обезбеде средства јавног информисања. Међутим, члан 6. омогућава забрану приступа судској сали за средства јавног информисања током целог трајања процеса или једног његовог дела, у ограниченом броју наведених случајева. При искључењу средстава јавног информисања би такође требало поштовати строго дефинисана ограничења слободе изражавања и информисања која омогућава примена члана 10. ЕКЉП. Ако се у току процеса прошире приватне информације, може се тражити заштита приватности информација на основу члана 8. ЕКЉП.
3. Познати случајеви у неколико држава чланица у вези са медијима и судовима привукле су велику пажњу јавности и подстакле широке расправе о питањима попут тајности истраге, утицаја медија на сведоке и судије, присуства медија у судским салама или снимања процеса аудиовизуелним средствима.
4. Обзиром на претходно изнесено, Управни одбор за средства масовних комуникација (ЦДММ) је 1996. идентификовао питање медијског извештавања у вези са кривичним поступцима као питање од заједничког интереса за све државе чланице, и предложио формирање Експертске групе за медијско право и људска права (ММ-С-ХР) у циљу разраде заједничких начела за заштиту слободе медија као и других основних права појединца која су претходно поменута, током и након кривичних поступака. Након анализе националних законодавстава и пракси, као и одговарајуће судске праксе Европског суда за људска права, ММ-С-ХР је разрадио нацрт Препоруке о медијској дистрибуцији информација у вези са кривичним поступцима, који су довршили Управни одбор и његова Експертска група за слободу изражавања и остала основна права (ММ-С-ФР) 2003. године.
5. Комитет министара је усвојио Препоруку Рец(2003)13 на 848. састанку заменика министара 10. јула 2003.

II. Општи коментар

6. Ова препорука је упућена владама држава чланица и њиховим јавним властима, укључујући и судове. Свака препорука Савета министара је инструмент политичког ангажовања, а не извршни судски инструмент. Усвојене од стране Комитета министара, оне обавезују све државе чланице.
7. Циљ препоруке није директно обраћање приватном сектору или посебно медијима и новинарима. Као што је назначено у овој препоруци, државе чланице треба да користе мере које оцене као одговарајуће за очување и заштиту права и интереса свих у контексту кривичних поступака, у зависности од ситуације и правне традиције сваке државе.
8. Ова препорука обезбедјује јавним властима смернице у складу са члановима 6, 8. и 10. Европске конвенције о људским правима. Њена намера није да мења ове одредбе нити обавезе држава чланица према Конвенцији. Поред тога, ова препорука нема за циљ да ограничи важеће норме у државама чланицама којима се штити слобода изражавања.

9. У Преамбули препоруке подсећа се на друге сродне препоруке и једну резолуцију. Резолуција (74) 26 о праву на одговор препоручује државама чланицама да признају право на одговор и исправку ако су извештаји медија били нетачни или су на други начин нарушили права појединца. Препорука бр. Р (85) 11 о положају жртве у оквиру кривичног права и кривичног поступка препоручује, између осталог, да: « Политике информисања и односа са јавношћу у оквиру истраге и суђења о прекршајима треба да имају у виду неопходну заштиту жртве од објављивања информација које би повредиле њену приватност или достојанство. Ако врста прекршаја, посебан статус, ситуација или лична сигурност жртве захтевају посебну заштиту, онда кривични процес који претходи пресуди треба да се одвија иза затворених врата, или ширење информација личне природе о жртви треба да буде предмет адекватног ограничења». У Препоруци бр. Р (97) 13 о застрашивању сведока и правима одбране, државама чланицама се препоручује да предузму одговарајуће законске и практичне мере да би сведоцима омогућили да слободно сведоче, без подвргавања било каквој врсти застрашивања. У контексту организованог криминала, може се предвидети искључење медија и/или јавности из целог процеса или једног његовог дела. На крају, Препорука бр. Р (97) 21 о медијима и промовисању културе толеранције износи принципе за медијско извештавање без подстицања етничке нетрпељивости.

10. На основу судске праксе Европског суда за људска права, која се односи на новинарске изворе, ММ-С-ФР је направио Препоруку (2000) 7 о праву новинара да не откривају своје изворе информација, коју је Комитет министара усвојио 8. марта 2000. Иако је главни предмет интересовања ове Препоруке право медија да извештавају о кривичним поступцима, ММ-С-ФР је проценио да у том контексту треба поменути и Препоруку (2000) 7, јер новинари током извештавања о кривичним процесима могу изнети и информације добијене из поверљивих извора. Препорука (2000) 7 и Члан 10. Европске конвенције о људским правима, у тумачењу Европског суда за људска права, пружају у тим случајевима општу заштиту извора.

11. Државе чланице треба да «дистрибуирају ову препоруку и њој придружене принципе, уз одговарајући превод у случају потребе», јер је дистрибуирање ове препоруке предуслов за њену добру примену.

III. Коментар о Препоруци

12. У Анексу Препоруке се налазе посебне препоруке или начела. Тај Анекс је саставни део саме Препоруке. Само ради постизања веће јасноће `различита начела медијске дистрибуције информација у вези са кривичним поступцима` се налазе у Анексу.

13. У циљу ове Препоруке, израз « кривични поступци » треба разумети као сваку активност судских власти и полицијских служби, као и истражних органа, у оквиру кривичног права и кривичног поступка.

Начело 1. (Информисање јавности путем медија)

14. Члан 10 Европске конвенције о људским правима гарантује право јавности да добија информације од јавног интереса. Ово начело потврђује и члан 6 ЕКЉП који гарантује свакој особи право да се њен глас чује у јавности и да се пресуда јавно прогласи, и доприноси добром управљању правосуђем. Обзиром да медији имају посебну улогу у дистрибуцији информација јавности, они морају имати могућност да информишу о активностима судских власти и полицијских служби. Право јавности да добија информације о питањима од јавног интереса је у том контексту посебно важно; оно укључује право медија да слободно извештавају и коментаришу функционисање правосудног кривичног система. Европски суд за људска права је, на пример, истакао да су медији једно од средстава преко којих политичари и јавно мњење могу да контролишу и проверавају да ли судије обављају своју тешку дужност на начин прикладан основном циљу мисије која им је поверена.

Начело 2. (Претпоставка невиности)

15. Члан 6., став 2 Европске конвенције о људским правима гарантује право на претпоставку невиности. Ради се, пре свега, о процедуралном праву у односу на судске власти, којим се дефинише тежина доказа у кривичним поступцима. Међутим, добро управљање правосуђем захтева да не дође ни до индиректне повреде претпоставке невиности изношењем мишљења и информација у медијима у вези са кривичним поступцима у току. Европски суд за људска права је истакао да «новинари који пишу чланке о кривичним поступцима у току треба да пазе да не пређу границе постављене у циљу доброг управљања правосуђем, и треба да поштују право особе која је предмет оптужбе да се сматра невином» (Ду Роу анд Малаурије против Француске (2000) став 34). Зато Суд сматра да апсолутна и општа забрана медијима да извештавају о кривичним поступцима није неопходна и да би она нарушила право штампе да информише јавност о питањима која могу бити од општег интереса, чак иако се односе на кривичне поступке (ибид., став 35 и 36).

Начело 3. (Тачност информације)

16. Тачност информације је важна за кредибилитет судских власти и полицијских служби, као и за кредибилитет медија. Зато Начело 3. препоручује да се пружају само тачне информације, односно информације засноване на чињеницама или разумним претпоставкама. Ако се информација заснива на таквим претпоставкама, то треба да буде јасно назначено. Иако истинитост информације у крајњој линији може да процени само суд, ово Начело омогућава избегавање свесног или намерног ширења нетачних информација, јер оне нарушавају ауторитет инстанци задужених за примену закона и судске власти, а поред тога могу и да повреде права страна у кривичној процедри.

Начело 4. (Приступ информацији)

17. Начело 4. препоручује да се приступ новинара информацији не спречава на произвољан начин, на пример из личних, политичких или других разлога, ако су други новинари већ добили те информације легалним путем.

18. Национални правни системи могу у том контексту забранити приступ званичним документима, у складу са члановима 6. и 8. Европске конвенције о људским правима.

Начело 5. (Средства за пружање информација медијима)

19. Према Начелу 5., судске власти и полицијске службе треба да информишу медије на организован и дозвољен начин уместо да то раде судски или полицијски службеници на личној основи. Термин «овлашћени службеници» се схвата у најширем смислу и означава да власт треба да именује службеника који ће се тиме бавити. Остала «слична дозвољена средства» која се помињу у овом Начелу могу обухватати, на пример, усмено информисање од стране званичних портпарола на лицу места, као и писане документе са информацијама о појединим кривичним поступцима који се дају новинарима пре процеса.

20. Неке националне судске власти и полицијски органи су дефинисали интерне смернице за контакт са медијима, укључујући и правила за састављање саопштења за јавност. Такве интерне смернице могу бити корисне за обезбеђивање примене заједничких норми које су утврдиле националне власти. То би требало да увећа веродостојност информације и допринесе квалитету медијског извештавања. Полицијске службе могу на основу националних закона уживати мању слободу од судских власти када је у питању информисање медија о њиховом раду.

Начело 6. (Редовно информисање током кривичних поступака)

21. Ако новинари и медији нису информисани о кривичним поступцима, нарочито ако они привлаче посебно интересовање јавног мњења због укључених особа, озбиљности чињеница или других околности од јавног интереса, они ће вјероватно спровести сопствена новинарска истраживања. Та новинарска истраживања која се спроводе паралелно са судском истрагом могу, у одређеним околностима, носити ризик негативног ефекта по судску истрагу, на пример, због јавног објављивања информација, описивања сведока или контактирања са починиоцима кривичних дела. Паралелна новинарска истраживања могу, с друге стране, имати и позитивних ефеката као што су проналажење сведока или осумњичених.

22. На основу интерног законодавства неких држава чланица, тајна судске и полицијске истраге је основни процедурални принцип. Међутим, као што је истакао Европски суд за људска права у пресуди Ду Роу и Малаурије од 3. октобра 2000.г., апсолутна тајност судских истрага није у складу са чланом 10. Европске конвенције о људским правима.

23. Зато Начело 6. препоручује да у тим околностима, судске власти и полицијске службе информишу медије за време судских истрага, у оној мери у којој то не повређује тајност судске и полицијске истраге нити успорава или омета резултат поступка. Ако нема нових информација, судске власти и полицијске службе треба то да истакну.

Начело 7. (Забрана искориштавања информације)

24. Комерцијално искориштавање информације у вези са кривичним поступком у току од стране судских власти или полицијских служби би могло да утиче на непристрасност судства и полиције. Поред тога, оно би могло онемогућити новинарима и медијима приступ тим информацијама због њихове цене. У том смислу, информације се могу користити само у сврхе које доприносе примени закона.

25. У сваком случају, ово Начело не искључује могућност да судске власти или полицијске службе наплате пружање информација да би покриле трошкове израде и дистрибуције тих информација.

Начело 8. (Заштита приватности у контексту кривичних поступака)

26. Свако има право на заштиту свог приватног и породичног живота на основу члана 8. Европске конвенције о људским правима. Начело 8. подсећа на ову заштиту за осумњичене, оптужене, осуђене и остале стране укључене у кривичне поступке којима ово право не сме бити одузето због учешћа у поступку. Обично откривање имена оптуженог или осуђеног може повлачити строжију казну од оне коју одреди кривични суд. Поред тога, оно може да омете поновно укључење дате особе у друштво. Исти принцип се примјењује и када је у питању слика о оптуженом или осуђеном. Према томе, потребно је посветити посебну пажњу на штетне ефекте ширења информација које омогућавају идентификовање особа на које се ово Начело односи.

27. За стране у кривичном поступку које су малолетне, жртве кривичних прекршаја, сведоке или породице осумњичених, осуђених или оптужених предвиђена је још већа заштита. Државе чланице се по том питању могу позвати и на Препоруку Р (85) 11 о положају жртве у оквиру кривичног права и кривичног поступка као и на Препоруку Р (97) 13 о застрашивању сведока и правима одбране.

Начело 9. (Право на исправку или право на одговор)

28. Државама чланицама се препоручује да у свом националном законодавству и пракси признају право на исправку или одговор или могућност улагања жалбе пред саветом за медије, као што предвиђа Резолуција (74) 26 о праву на одговор. Начело 9. подсећа на ово право у вези са кривичним поступком, када нетачне информације могу нпр. да наруше претпоставку

невиности. Осим тога, Начело 9. препоручује да се ово право примени и у случајевима нетачних саопштења за штампу од стране судских власти или полицијских служби која на други начин не би била обухваћена Резолуцијом (74) 26. Судске власти и полицијске службе би требало да имају на уму да је опасност од штетних утицаја већа ако не пружају информације медијима.

Начело 10. (Заштита од пристрасног утицаја)

29. Мишљења и информације у вези са аферама које су предмет кривичних поступака могу, ако су јавно објављени у медијима, имати штетан утицај на претпоставку невиности као што је истакнуто у Начелу 2. Тај ризик је посебно висок када су непрофесионални поротници или судије укључени у кривични поступак. Стога, Начело 10. препоручује судским властима и полицијским службама да се уздрже од обелодањивања информације чија садржина може имати штетан утицај на правичност поступка. У овом контексту, израз «судске власти» обухвата и тужиоце и истражне судије. Процена опасности од штетног утицаја се врши за сваки случај појединачно, у светлу околности сваког предмета.

Начело 11. (Негативни публицитет пре процеса)

30. Злонамерно медијско извештавање могло би, у изузетним и ретким случајевима, негативно утицати на дати кривични поступак, посебно на поротнике, непрофесионалне судије или сведоке. Предмет ове Препоруке није хармонизација могућих судских жалби окривљених у овим околностима. Међутим, ММ-С-ФР је оценио да Препорука са принципима медијског информисања у вези са кривичним поступцима треба да садржи и принцип којим се државама чланицама препоручује да предвиде могућност ефикасне судске жалбе за случај ширења информација које може да доведе, или је већ довело до кршења права на праведан поступак.

Начело 12. (Пријем новинара)

31. Члан 6. Европске конвенције о људским правима гарантује основно право на отвореност заседања суда и јавно проглашавање пресуда. Ова отвореност се обезбеђује дозвољавањем јавности да присуствује заседањима суда и проглашавању пресуда у складу са својим жељама и капацитетом судске сале. Ако у судској сали нема довољно места за све заинтересоване особе, судске власти могу да предвиде и аудиовизуелни пренос заседања у другој судској сали, ако постоји за то потребна опрема.

32. Приступ медија јавним судским заседањима и проглашавањима пресуда обезбеђује већи публицитет. Међутим, у одређеним околностима, добро управљање правосуђем може захтевати искључивање јавности из целог тока или једног дела судског заседања, на основу члана 6. ЕКЉП.

33. Начело 12 препоручује да новинари буду прихваћени на јавним заседањима суда и проглашењима пресуда без дискриминације и претходног захтева за формалном и унапред припремљеном акредитацијом. Било каква дискриминација би била супротна слободи медија коју гарантује члан 10. ЕКЉП и могла би да доведе до губитка јавног карактера суђења који захтева члан 6. ЕКЉП. Уопште узевши, медије не треба искључивати из заседања суда, осим случајева искључења јавности у складу са чланом 6. ЕКЉП.

Начело 13 (Приступ новинара судници)

34. Будући да медији својим извештавањем обезбеђују веће интересовање јавности за заседања суда, суднице треба да имају довољан број седишта за новинаре. У складу са интересовањем јавности за дато заседање, треба обезбедити веће суднице које имају већи број седишта и омогућавају приступ већег броја људи. Ово, наравно, зависи од околности и ослобођености судница. Међутим, присуство медија не треба да искључи учешће јавности.

Начело 14. (Директно извештавање и снимање у судницама)

35. Директно извештавање и снимање гласа или слике особа за време заседања суда би могло да има негативан утицај на те особе. Сведоци, на пример, могу бити узнемирени због камера и медија или позирати пред њима, што може имати утицај на њихово истинито извештавање о чињеницама. И жртве могу бити узнемирене тиме. Овом појавом се бави Препорука Р (85) 11 о положају жртве у оквиру кривичног права и кривичног поступка, као и Препорука Р (97) 13 о застрашивању сведока и правима одбране. Фотографисање је, на пример, дозвољено пред почетак поступка. Према томе, државе чланице су овлашћене да предузму све корисне правне мере за заштиту категорија као што су малолетна лица или оптужени којима су стављене лисице.

36. Начело 14. скреће државама чланицама пажњу на могућност таквог утицаја и препоручује да медији не извештавају директно нити снимају у судницама осим ако то изричито не дозволи закон или надлежне судске власти. Ове изричите и изузетне судске дозволе обезбеђују предвидљив и недискриминаторни правни оквир. Може се, на пример, одлучити о звучном или визуелном снимању процеса од историјског значаја и њиховом каснијем преносу. Иста одлука се може донети за кривичне поступке већег степена јурисдикције, посебно када представљају једноставно испитивање закона или се заснивају на писменим изјавама страна.

Начело 15. (Подршка извештајима средстава информисања)

37. Судским властима може бити у интересу да подрже професионално извештавање о кривичним поступцима тако што ће на обичан захтев и у границама својих могућности ставити медијима на располагање најаве планираних рочишта, предмете оптужби и остале потребне информације. Када медији добију ове информације, мања је могућност погрешног извештавања, вршења негативног утицаја на поротнике и непрофесионалне судије или повреде претпоставке невиности. Зато Начело 15. препоручује да се овакве најаве направе, када је то могуће, у догледно време. Уступање ових докумената не треба да зависи од акредитације. Један представник суда би требало да током поступка буде, колико је то могуће, на располагању медијима да би могао да одговори на њихове захтеве за појашњењем. Коначно, новинари треба да шире или преносе пресуде јавности, не доводећи у питање заштиту приватности према члану 8. Европске конвенције о људским правима.

Начело 16. (Заштита сведока)

38. Као што је претходно наведено, извештавање медија о сведоцима може имати узнемирујући ефекат на њих, нарочито када се открије идентитет сведока. То би могло и да буде у супротности са заштитом сведока коју предвиђа Препорука Р (97) 13 о застрашивању сведока и правима одбране. Зато Начело 16. препоручује да власти не откривају идентитет сведока медијима нити да то чине сами медији, осим ако сведок није дао/дала претходну сагласност за то, ако идентитет сведока није од јавног интереса или ако је сведочење већ било јавно.

Начело 17. (Медијско извештавање о извршењу судских казни)

39. Јавност у највећој мери контролише добро управљање правосуђем преко медија. Извршење судских казни такође проистиче из доброг управљања правосуђем. Зато слобода медија треба да обухвата могућност да новинари ступе у контакт са особама које одслужују судску казну, под условом да то не нарушава добро управљање правосуђем, права затвореника и затворског особља или сигурност у затворима.

Начело 18. (Медијско извештавање након одслужења судске казне)

40. Омогућавање друштвене реинтеграције особама које су одслужиле своју казну је део доброг управљања правним системом. Извештавање медија о процесима и затвореницима након истека казне носи опасност онемогућавања те реинтеграције. Стога Начело 18. препоручује да право на заштиту приватног живота које гарантује члан 8. Европске конвенције о људским правима обухвати идентитет ових особа и прекршај који су претходно починиле, осим ако те особе или њихови претходни прекршаји представљају или су постали предмет јавног интересовања. Обична годишњица неког злочина не представља довољно јак разлог за то. Међутим, појединци и њихови злочини могу бити предмет јавног интереса ако су, на пример, те особе поново прекршиле закон или њихов претходни прекршај спада у незастариве злочине, као што су злочини против човечности или геноцид. Ови злочини су дефинисани, Европском конвенцијом о незастаривости злочина против човечности и ратних злочина из 1974.